

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного  
факультету

  
Оксана ТОМОТЮК

« 31 » 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з  
науково-педагогічної роботи

  
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 08 » 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІНОТ

  
Святослав ПИТЕЛЬ

« 31 » 2023 р.

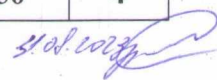
## РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «**Основи наукових досліджень**»  
ступінь вищої освіти – бакалавр  
галузь знань 05 – «**Соціальні та поведінкові науки**»  
спеціальність 053 – «**Психологія**»  
освітньо-професійна програма – «**Психологія**»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	2	4	28	28	3	8	83	150	4
Заочна	2	4	8	4			138	150	4

Тернопіль – ЗУНУ  
2023



Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 Психологія, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від «15» червня 2022 року).

Робочу програму склала доцент кафедри психології та соціальної роботи, кандидат психологічних наук, доцент **Шаюк Ольга Ярославівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор



**Андрій ГІРНЯК**

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Психологія» протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності д.психол.н., професор



**Андрій ГІРНЯК**

Гарант ОП «Психологія» д.психол.н., професор



**Андрій ГІРНЯК**

## СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “Основи наукових досліджень”

### 1. Опис дисципліни «Основи наукових досліджень»

Дисципліна «Основи наукових досліджень»	Галузь знань, спеціальність, ОПП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни – обов'язкова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 053 Психологія	Рік підготовки: Денна -2 Заочна -2 Семестр: Денна - 4 Заочна- 4
Кількість змістових модулів – 3	Освітньо-професійна програма – «Психологія»	Лекції: Денна -28 Заочна – 8  Практичні заняття: Денна -28 Заочна -4
Загальна кількість годин – 150/150	ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна -83 Заочна - 138  Індивідуальна робота: Денна -3 Тренінг, КПІЗ- 8
Тижневих годин – 10,7 з них аудиторних – 5,6		Вид підсумкового контролю екзамен

### 2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень»

**2.1. Мета вивчення дисципліни** – ознайомлення студентів з основами наукового пізнання та з методикою наукових досліджень; формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес; освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження; формування вмінь у пошуку, доборі й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, завдань і висновків дослідження; відпрацювання практичних навичок ефективного проведення та відповідного оформлення всіх етапів наукових досліджень.

#### 2.2 Завдання вивчення дисципліни

Основні завдання вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» спрямовані на отримання студентами знань і умінь для організації і проведення наукових досліджень, зокрема:

- знати специфіки наукового дослідження, методів наукового пізнання;
- розуміти характер побудови теоретичних та експериментальних досліджень
- знати основні види і джерела наукової інформації;

- засвоїти логіку розгортання наукових тверджень, загальних вимог до оформлення наукових досліджень
- вміти формулювати тему та мету наукового дослідження;
- виділяти об'єкт та предмет дослідження;
- виконувати аналіз наукової проблеми та представляти її у вигляді сукупності наукових завдань;
- активізувати творче мислення з використанням принципів організації наукової праці;
- розробляти робочий план та методику дослідницької роботи;
- застосовувати інструментарій емпіричних та теоретичних методів;
- класифікувати та активно використовувати існуючі інформаційні ресурси для вирішення наукових завдань у сфері економіки;
- використовувати методики вивчення та опрацювання літературних джерел;
- робити бібліографічний опис літературних джерел;
- формулювати визначення та розробляти класифікації;
- складати план виконання наукових досліджень та контролювати його виконання.

### **2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:**

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

### **2.4. Передумови для вивчення дисципліни**

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології», «Філософія», «Теорія ймовірностей і математична статистика».

### **2.5. Результати навчання**

За результатами навчання студенти повинні:

ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців.

ПРН10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

### **3. Програма навчальної дисципліни**

#### ***Змістовий модуль 1***

##### ***Тема 1. Наука як система уявлень про світ***

Сутність та історія виникнення науки як специфічної форми організації знань людського досвіду. Етапи розвитку соціогуманітарної науки та їхня характеристика. Класифікація наук та особливості соціогуманітарного знання. Наукові школи та їхні типи в історії розвитку науки як сфери духовного виробництва. Характеристика змістових та формальних показників ефективності дослідницької діяльності наукової школи.

##### ***Тема 2. Теоретична основа наукових досліджень.***

Поняття про теорію та концепцію. Функції наукової теорії: пояснювальна, передбачувальна, синтезуюча, проектна, прикладна (експериментальна), методологічна, саморефлексивна. Класифікація наукових теорій. Особливості соціогуманітарних теорій та концепцій, їх характеристика та аналіз взірців.

##### ***Тема 3. Поняття про метод та методологію в контексті науки.***

Наука як специфічна форма організації знань, мислення і діяльності. Поняття про метод, методологему, методику і методологію. Методологічна цілісність наукового пізнання: взаємодоповнення теорії, методології, технології наукового дослідження та експериментальної практики. Форми внутрішньої організації науки: знання, мислення, дослідницько-пошукова діяльність, наукова картина світу.

##### ***Тема 4. Рівні організації теоретико-методологічного знання.***

Наука як вітакультурна реальність, соціальний інститут і сфера духовного виробництва суспільства. Сутнісні ознаки та складові наукового підходу. Поняття про філософську методологію. Загальнонаукова методологія та її характеристика. Методологія окремих наук, наукових предметів чи дисциплін.

#### ***Змістовий модуль 2***

##### ***Тема 5. Методи наукових досліджень***

Метод як спосіб або шлях досягнення мети, вирішення певного завдання та певним чином організована людська діяльність. Діалектичний метод дослідження. Характеристика загальних методів наукового пізнання: емпіричного дослідження, теоретичного дослідження, теоретико-емпіричного дослідження. Система аналітико-пошукових методів наукового дослідження. Загально-логічні методи дослідження.

##### ***Тема 6. Логіка та методологія класичного наукового дослідження.***

Наукове дослідження: сутність та загальні вимоги. Логіка наукового дослідження. Модель взаємозумовленого генезису науки і практики. Поняття про фундаментальні та прикладні дослідження у царині соціогуманітарної науки. Загальна схема наукового дослідження: актуальність теми, наукова проблема, стан наукової розробки теми, мета і завдання дослідження, його об'єкт і предмет, головна концептуальна ідея та гіпотеза дослідження, його теоретична і методологічна основи, методи та організація, наукова новизна і практичне значення одержаних результатів дослідження.

### ***Тема 7. Організація наукової діяльності і наукового дослідження.***

Поняття наукової діяльності, її види. Форми організації науково-дослідної діяльності. Академія наук України. Форми фінансування науково-дослідної діяльності. Гранти. Описання етапів організації дослідження: підготовчий, діагностичний або констатувальний, формувальний або розвивальний, підсумковорезультативний. Загальна характеристика наукових джерел і навчальних посібників. Поняття про монографічну працю, збірник наукових статей, періодичне видання (журнал, бюлетень, вісник, газета).

### ***Тема 8. Види науково-дослідницьких робіт.***

Реферат як доповідь. Поняття про функціональні обов'язки автора наукового твору, співавторів, наукового редактора, рецензента, опонента, експерта. Курсова робота як продукт навчально-дослідницької діяльності студента. Види курсових робіт: реферативні, дослідницькі, а також їх структура (вступ, основна частина, висновки). Дипломна робота як завершальний етап освіти випускника ЗВО. Аналіз синонімічних понять «дипломний проект», «дипломний твір», «дипломне дослідження». Вимоги до написання дипломних робіт.

## ***Змістовий модуль 3***

### ***Тема 9. Науковий текст: різновиди, специфіка та основні вимоги до підготовки***

Наукові публікації: поняття, різновиди, основні вимоги. Наукометричні бази даних та показники цитованості науковця. Науковий текст: різновиди та основні вимоги до підготовки. Специфіка і структура наукового тексту. Мова і стилістика наукового тексту. Основні жанри академічного підстилю наукового стилю. Складники наукового тексту. Бібліографічний апарат дослідження

### ***Тема 10. Робота над написанням наукових тез, доповідей, статей.***

Форми відображення результатів наукових досліджень. Наукова стаття як фундаментальна розвідка в певному тематичному упредметненні. Відгук та рецензія як форми оцінки наукових праць. Характеристика та основні вимоги до тез наукової доповіді, методика підготовки наукової статті зі спеціальності. Методика підготовки наукової монографії. Особливості редагування наукового тексту. Помилки у змісті й будові висловлювань. Тези як сутнісний зміст проведеного теоретичного або емпіричного дослідження.

### ***Тема 11. Правила оформлення наукових публікацій.***

Послідовний, цілісний та вибірковий різновиди викладу наукового матеріалу. Формулювання задуму або концептуальної ідеї дослідження. Відбір і підготовка, рубрикація та групування опрацьованого наукового матеріалу. Обробка рукопису. Робота над діловим рукописом. Перевірка правильності оформлення рукопису. Літературна правка і коректура. Сторінка рукопису та вимоги до її оформлення

### ***Тема 12. Інформаційне забезпечення наукових досліджень***

Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Бібліографічна інформація.. Національна система науково-технічної інформації України. Інформаційне забезпечення підготовки й написання наукового дослідження. Інформаційно-пошукові ресурси мережі Інтернет.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Основи наукових досліджень”**  
Денна форма навчання

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КПЗ	Конт-рольні заходи
<b>Змістовий модуль 1</b>						
Тема 1. Наука як система уявлень про світ	2	2	7	1	3	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 2. Теоретична основа наукових досліджень.	2	2	7			
Тема 3. Поняття про метод та методологію в контексті науки.	2	2	7			
Тема 4. Рівні організації теоретико-методологічного знання.	2	2	7			
<b>Змістовий модуль 2</b>						
Тема 5. Методи наукових досліджень	2	2	7	1	3	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 6. Логіка та методологія класичного наукового дослідження.	4	4	7			
Тема 7. Організація наукової діяльності і наукового дослідження.	2	2	7			
Тема 8. Види науково-дослідницьких робіт.	2	2	6			
<b>Змістовий модуль 3</b>						
Тема 9. Науковий текст: різновиди, специфіка та основні вимоги до підготовки.	4	4	7	1	2	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 10. Робота над написанням наукових тез, доповідей, статей.	2	2	7			
Тема 11. Правила оформлення наукових публікацій.	2	2	7			
Тема 12. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2	2	7			
<b>Разом:</b>	<b>28</b>	<b>28</b>	<b>83</b>	<b>3</b>	<b>8</b>	

### Заочна форма

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
<b>Змістовий модуль 1</b>			
Тема 1. Наука як система уявлень про світ	2	2	12
Тема 2. Теоретична основа наукових досліджень.			12
Тема 3. Поняття про метод та методологію в контексті науки.	2		12
Тема 4. Рівні організації теоретико-методологічного знання.			12
<b>Змістовий модуль 2</b>			
Тема 5. Методи наукових досліджень	2	2	12
Тема 6. Логіка та методологія класичного наукового дослідження.			12
Тема 7. Організація наукової діяльності і наукового дослідження.			12
Тема 8. Види науково-дослідницьких робіт.			12
<b>Змістовий модуль 3</b>			
Тема 9. Науковий текст: різновиди, специфіка та основні вимоги до підготовки	2		12
Тема 10. Робота над написанням наукових тез, доповідей, статей.			10
Тема 11. Правила оформлення наукових публікацій.			10
Тема 12. Інформаційне забезпечення наукових досліджень			10
<b>Разом:</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>138</b>

### 5. Тематика практичних занять

#### *Денна форма навчання*

#### *Змістовий модуль 1*

#### *Практичне заняття № 1*

#### **ТЕМА. Наука як система уявлень про світ.**

**Мета:** ознайомлення з предметом дисципліни, історією становлення, ознаками і складниками наукового підходу (методу), цілями і завдання та результати науково-дослідницької діяльності; характеристиками змістових та формальних показників ефективності дослідницької діяльності наукової школи



### **Питання для обговорення:**

1. Сутність та історія виникнення науки як специфічної форми організації знань людського досвіду.
2. Етапи розвитку соціогуманітарної науки та їх характеристика. Класифікація наук та особливості соціогуманітарного знання.
3. Наукові школи та їх типи в історії розвитку науки як сфери духовного виробництва.
4. Характеристика змістових та формальних показників ефективності дослідницької діяльності наукової школи.

### ***Практичне заняття № 2***

#### **ТЕМА. Теоретична основа наукових досліджень**

**Мета:** ознайомлення з формами організації наукового знання, поняттями теорія і концепція, складовими та умовами постання теорій, функціями теорій

#### **Питання для обговорення:**

1. Поняття про теорію та концепцію.
2. Функції наукової теорії: пояснювальна, передбачувальна, синтезуюча, проектна, прикладна (експериментальна), методологічна, саморефлексивна.
3. Класифікація наукових теорій.

### ***Практичне заняття № 3***

#### **ТЕМА. Поняття про метод та методологію в контексті науки**

**Мета:** ознайомлення з поняттями метод, методологема, методологія та методологування, рівнями організації методологічного знання, поняттям про філософську і конкретно-тематичну методологію. формами внутрішньої організації науки

#### **Питання для обговорення:**

1. Наука як специфічна форма організації знань, мислення і діяльності.
2. Поняття про метод, методологему, методику і методологію.
3. Методологічна цілісність наукового пізнання: взаємодоповнення теорії, методології, технології наукового дослідження та експериментальної практики.
4. Форми внутрішньої організації науки: знання, мислення, дослідницько-пошукова діяльність, наукова картина світу.

### ***Практичне заняття № 4***

#### **ТЕМА. Рівні організації теоретико-методологічного знання**

**Мета:** ознайомлення з методологемами основних філософських підходів: онтології, феноменології, гносеології, аксіології, епістемології, герменевтики тощо, сутнісними ознаками та складовими наукового підходу, загальнонауковою методологією та методологією окремих наук, наукових предметів та дисциплін

#### **Питання для обговорення:**

1. Наука як вітакультурна реальність, соціальний інститут і сфера духовного виробництва суспільства.
2. Сутнісні ознаки та складові наукового підходу.
3. Поняття про філософську методологію.
4. Загальнонаукова методологія та її характеристика.

5. Методологія окремих наук, наукових предметів чи дисциплін (соціологія, психологія, культурологія тощо).

6. Основні психоформи життєактивності людини у форматі філософської методології.

## *Змістовий модуль 2*

### *Практичне заняття № 5*

#### **ТЕМА. Методи наукових досліджень**

**Мета:** ознайомлення з загальними методами наукового дослідження, особливостями методів теоретичного, емпіричного та теоретико-емпіричного дослідження, системою аналітико-пошукових методів наукового дослідження

#### **Питання для обговорення:**

1. Метод як спосіб або шлях досягнення мети, вирішення певного завдання та певним чином організована людська діяльність.
2. Характеристика загальних методів наукового пізнання
3. Теоретичні методи дослідження
4. Емпіричні методи дослідження
5. Універсальні методи дослідження
6. Система аналітико-пошукових методів наукового дослідження.

### *Практичне заняття №6*

#### **ТЕМА. Логіка та методологія класичного наукового дослідження**

**Мета:** ознайомлення з основними логічними законами дослідницької діяльності, принципами, нормативами та особливостями методології класичного наукового дослідження; параметри циклічно завершеного дослідження

1. Модель взаємозумовленого генезису науки і практики.
2. Поняття про фундаментальні та прикладні дослідження у царині науки.
3. Загальна схема наукового дослідження.
4. Методологічна схема циклічно завершеного наукового дослідження і характеристика його етапів.

### *Практичне заняття №7*

#### **ТЕМА. Організація наукової діяльності і наукового дослідження**

**Мета:** ознайомлення з основними етапами наукового дослідження, порядком здійснення наукового дослідження, поняттям, функціями та структурою програми дослідження

1. Технологія наукових досліджень
2. Етапів організації дослідження.
2. Порядок здійснення наукового дослідження. Поняття, функції та структура програми дослідження
3. Напрямок, тема та мета наукового дослідження

### *Практичне заняття №8*

#### **ТЕМА. Види науково-дослідницьких робіт**

**Мета:** ознайомлення з видами і формами навчально-дослідницьких робіт, принципами, нормативами і стандартами підготовки продуктів науково-дослідницької діяльності: тез, наукової статті, науково-методичного посібника, наукового звіту про емпіричне дослідження, правилами оформлення результатів дослідження

**Питання для обговорення:**

1. Реферат як доповідь на певну тему, що передбачає огляд відповідних літературних джерел та вимоги до викладу його наукового змісту.
2. Поняття про функціональні обов'язки автора наукового твору, співавторів, наукового редактора, рецензента, опонента, експерта.
3. Курсова робота як продукт навчально-дослідницької діяльності студента. Види курсових робіт: реферативні, дослідницькі, а також їх структура (вступ, основна частина, висновки).
4. Дипломна робота як завершальний етап освіти випускника ЗВО.
5. Вимоги до написання дипломних робіт.

### *Змістовий модуль 3*

#### *Практичне заняття №9*

**ТЕМА. Науковий текст: різновиди, специфіка та основні вимоги до підготовки**

**Мета:** ознайомлення з основними видами наукового тексту; специфікою і структурою наукового тексту; мовою і стилістикою наукового тексту; основними вимогами до підготовки наукового тексту

**Питання для обговорення:**

1. Специфіка і структура наукового тексту
2. Мова і стилістика наукового тексту.
3. Основні вимоги до підготовки наукового тексту.

#### *Практичне заняття №10*

**ТЕМА. Оприлюднення результатів наукових досліджень. Наукові публікації**

**Мета:** ознайомлення з основними видами наукових публікацій та методикою підготовки їхньої публікації

**Питання для обговорення:**

1. Види наукових публікацій та їхні характеристики.
2. Наукова стаття
3. Тези наукової доповіді (повідомлення)
4. Наукова доповідь (повідомлення)
5. Методика підготовки наукових публікацій

#### *Практичне заняття №11*

**ТЕМА. Правила оформлення наукових публікацій**

**Мета:** ознайомлення з правилами викладу наукового матеріалу, визначеннями концептуальних ідей дослідження, літературною правкою і коректурою

**Питання для обговорення:**

1. Послідовний, цілісний та вибірково різновиди викладу наукового матеріалу.
2. Формулювання задуму або концептуальної ідеї дослідження.
3. Відбір і підготовка, рубрикація та групування опрацьованого наукового матеріалу.

4. Літературна правка і коректура.

### *Практичне заняття №12*

#### **ТЕМА. Інформаційне забезпечення наукових досліджень**

**Мета:** ознайомлення із документальними джерелами інформації, інформаційним забезпеченням підготовки та написання наукових робіт

Питання для обговорення:

1. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.
2. Бібліографічна інформація.
3. Національна система науково-технічної інформації України.
4. Інформаційне забезпечення підготовки й написання наукового дослідження.
5. Інформаційно-пошукові ресурси мережі Інтернет

### **Заочна форма навчання**

### *Практичне заняття № 1*

#### **ТЕМА. Наука як система уявлень про світ**

**Мета:** ознайомлення з предметом дисципліни, історією становлення, ознаками і складниками наукового підходу (методу), цілями і завдання та результати науково-дослідницької діяльності; характеристиками змістових та формальних показників ефективності дослідницької діяльності наукової школи

**Питання для обговорення:**

1. Сутність та історія виникнення науки як специфічної форми організації знань людського досвіду.
2. Етапи розвитку соціогуманітарної науки та їх характеристика. Класифікація наук та особливості соціогуманітарного знання.
3. Наукові школи та їх типи в історії розвитку науки як сфери духовного виробництва.
4. Характеристика змістових та формальних показників ефективності дослідницької діяльності наукової школи.

### *Практичне заняття №2*

#### **ТЕМА. Методи наукових досліджень**

**Мета:** ознайомлення з загальними методами наукового дослідження, особливостями методів теоретичного, емпіричного та теоретико-емпіричного дослідження, системою аналітико-пошукових методів наукового дослідження

**Питання для обговорення:**

1. Метод як спосіб або шлях досягнення мети, вирішення певного завдання та певним чином організована людська діяльність.
2. Характеристика загальних методів наукового пізнання
3. Теоретичні методи дослідження
4. Емпіричні методи дослідження
5. Універсальні методи дослідження
6. Система аналітико-пошукових методів наукового дослідження

## **6. Комплексне практичне індивідуальне завдання**

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) з дисципліни «Основи наукових досліджень» – це вид позааудиторної самостійної роботи навчального, навчально-дослідного чи проектного характеру, яке використовується у процесі вивчення студентом програмного матеріалу навчальної дисципліни та є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту. Ця група завдань сприяє розвитку самостійного мислення і самоконтролю у студентів і може виконуватися у формі:

1. Написання есе.
2. Написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми.
3. Підготовка матеріалів власних досліджень до участі в науковій конференції.
4. Підготовка публікації в наукових виданнях.

### **Написання есе**

Есе – це прозаїчний твір невеликого обсягу та вільної композиції, який виражає індивідуальні враження й міркування з конкретного приводу чи питання, не претендує на визначальне чи вичерпне трактування предмета. Написання студентом есе (не більше одного-двох з навчальної дисципліни) має сприяти виявленню його наукового, творчого підходу до розуміння найважливіших питань теми, запропонованої викладачем або обраної самостійно за погодженням з ним.

### **Написання реферату**

Реферат повинен мати таку структуру: план; короткий вступ; виклад основного змісту теми; висновки; список використаної літератури.

Особливу увагу слід приділити оформленню завдання, обсяг якого має бути не менше 15 сторінок друкованого тексту (Times New Roman, 14 кегель, через 1,5 інтервали, ліве поле 3 см, верхнє, праве, нижнє - 2 см). Сторінки тексту нумерують. Наприкінці роботи додається список використаної літератури, оформлений з дотриманням стандартів.

### ***Добір літератури, статистичної інформації та інших матеріалів***

Навчальну літературу з вибраного варіанта завдання студент добирає як за рекомендованим списком літератури, так і самостійно. Особливу увагу слід звернути на періодичні наукові видання. Опрацювання їх у запропонованих темах завдань вигідно вирізнятиме роботу.

### ***Виклад змісту***

Зібраний, вивчений і опрацьований матеріал за темою викладається відповідно до запропонованого плану, за яким кожний розділ починається з нової сторінки. Сторінки нумеруються у правому верхньому куті. Таблиці, схеми, рисунки повинні мати назву. На конкретні дані з першоджерел робляться посилання.

## **Варіанти КПЗ**

1. Сутність та особливості наукового мислення.
2. Стил ь наукового мислення.
3. Управління знаннями. Інтелектуальний капітал
4. Проблеми формування наукового мислення.
5. Проблемні ситуації в межах наукового дослідження.
6. Науковий колектив та організація його роботи.
7. Принципи створення та роботи наукового колективу.
8. Особливості управління конфліктами в науковому колективі.
9. Наукова школа: сутність та ознаки.

10. Роль особистості вченого в науці.
11. Психологія наукової творчості.
12. Організація творчої діяльності дослідника
13. Психологічні механізми розвитку наукового потенціалу особистості.
14. Мотивація наукової діяльності.
15. Етика та праксеологія науки.
16. Проблема свободи та відповідальності вченого
17. Професійний етос науковця в сучасній Україні.
18. Проблема етично–правового регулювання дослідницької діяльності в психології.
19. Методологія досліджень в соціальній сфері.
20. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес і результат інтеграції з різних галузей наукового знання.
21. Історичний розвиток науки і наукових досліджень у світі і в Україні
22. Міф як донаукова форма пізнання та його функціонування у сучасну епоху
23. М. Вебер про завдання науки та місію науковця.
24. Організація науки та підготовка наукових кадрів: міжнародний досвід та проблеми.
25. Синергетика у соціально-гуманітарних науках.
26. Поняття дослідницької програми у І. Лакатоса.
27. Поняття авторського права та наукове дослідження.
28. Проблеми науки у творчості В. І. Вернадського
29. В. Дільтей про проблеми герменевтики як метода гуманітарних наук.
30. Основи академічної доброчесності.

## 7. Тренінг з дисципліни «Основи наукових досліджень»

### ТЕМА. СКЛАДАННЯ ЗАЯВКИ НА ГРАНТ

**Мета:** набути досвіду складання заявки на отримання гранту для фінансування наукового дослідження, використовуючи Інтернет ресурси, знаходити потенційного спонсора для надання гранту під дослідження.

#### *Організація і порядок проведення тренінгу.*

1. Вступна частина. Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.
2. Організаційна частина. Встановлення правил проведення тренінгу, формування робочих груп студентів, визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами.
3. Практична частина. Виконання тренінгових завдань за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.
4. Підведення підсумків. Презентація практичної роботи в групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

## 8. Самостійна робота студентів

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Основи наукових досліджень» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні сучасної навчальної і наукової фахової літератури

№ п/п	Тематика
1	Тема 1. Наука як система уявлень про світ
2	Тема 2. Теоретична основа наукових досліджень.
3	Тема 3. Поняття про метод та методологію в контексті науки.
4	Тема 4. Рівні організації теоретико-методологічного знання.
5	Тема 5. Методи наукових досліджень
6	Тема 6. Логіка та методологія класичного наукового дослідження.
7	Тема 7. Організація наукової діяльності і наукового дослідження.
8	Тема 8. Види науково-дослідницьких робіт.
9	Тема 9. Науковий текст: різновиди, специфіка та основні вимоги до підготовки
10	Тема 10. Оприлюднення результатів наукових досліджень.
11	Тема 11. Правила оформлення наукових публікацій.
12	Тема 12. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

## 9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: інтерактивні лекції, дуальні лекції, практичні та індивідуальні заняття, моделювання практичних ситуацій, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, реферування, виконання КПЗ.

## 10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Основи наукових досліджень” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- оцінювання результатів модульних контрольних робіт;
- оцінювання результатів КПЗ;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- підсумковий екзамен.

## 11. Політика оцінювання

**Політика щодо дедлайнів і перескладання.** Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

**Політика щодо академічної доброчесності.** Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

**Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

## 12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Основи наукових досліджень” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час занять (6 тем по 5 балів = 30 балів). 2. Письмова робота 70 балів	1. Усне опитування під час занять (6 тем по 5 балів = 30 балів). 2. Письмова робота 70 балів	1. Написання КППЗ =60 балів 2. Захист КППЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг =10 балів	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 40 балів. У підсумку 80 балів. 2. Розв'язання 10 тестів по 2 бали = 20 балів

### Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)



### 13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-12
2	Проекційний екран	1-12
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	1-12
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-12
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	1-12
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-12
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-12
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-12
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-12

#### РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Вітакультурна методологія. До 25-річчя наукової школи професора А. В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2019. 980 с.
2. Гірняк А.Н., Гірняк Г.С. Методологічне обґрунтування психологічних змінних емпіричного дослідження ефективності модульно-розвивальної взаємодії. *Психологія і суспільство*. 2021 №1. (85), С. 177-191
3. Гусельцева М.С. Методологічна оптика як інструмент пізнання. *Психологія і суспільство*. 2020 №2. С. 43-60.
4. Євтушенко М.Ю. Методологія та організація наукових досліджень. Київ: ЦНЛ, 2019. 350 с.
5. Колесніков Олександр. Основи наукових досліджень. Київ: ЦНЛ, 2021. 144 с.
6. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид.. Київ: Алерта, 2019. 492 с.
7. Ладанюк А.П., Власенко Л.О., Кишенько В.Д. Методологія наукових досліджень. Київ: Видавництво Ліра – К, 2018. 352 с.
8. Методологія і психологія гуманітарного пізнання: колективна монографія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
9. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. Електронні текстові дані (1 файл: 0,4 Мбайт). КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с.
10. Осадча А. Б. Показники реалізації пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень. *Наука, технології, інновації*. 2018. № 1. С. 23-36.
11. Соболь Х.С., Петровська Н.І., Гуняк О. М. Методологія і принципи наукових досліджень: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 92 с.
12. Фурман Анатолій Васильович, Ребуха Л.З. Складники і форми методологічної організації комплексної гуманітарної експертизи. *Науковий огляд*. № 4 (47). 2018. С.
13. Фурман А.В. Сучасні тенденції розвитку сфери психології в оптиці віта культурної методології. *Психологія і суспільство*. 2021. № 2. С. 6-15.

14. Фурман А.В. Архітектоніка теорії діяльності: рефлексивно-вчинковий сценарій метаметодологування. *Психологія і суспільство*. 2022. № 1. С. 7-94.
15. Фурман А.В. Методологічна оптика як інструмент мислевчинення. *Психологія і суспільство*. 2022. № 2. С. 6-48.
16. Щедровицький Г.П. Психологія і методологія: перспективи співорганізації. *Психологія і суспільство*. 2021. № 2. С. 122-142.
17. Щедровицький Г.П. Засадничі уявлення та категорійні засоби теорії діяльності. *Психологія і суспільство*. 2022. №1. С. 95-126
18. Яковенко Ю. Методологічна травма в гуманітарних науках. *Психологія і суспільство*. № 1. С. 127-148
19. Bagele Chilisa. *Indigenous Research Methodologies*. California: SAGE Publications, Inc, 2019. 392 p.
20. Burke Jolanta, Dempsey Majella. *Undertaking Capstone and Final Year Projects in Psychology. Practical Guide for Students*. London : Routledge. 2022. 194 p.
21. Friedler Pinchas. *Basic Concepts in Scientific Research Student Book Paperback* – Argus, 2020. 245 p.
22. *From Research to Dissemination of Discovery (E-Book): A Guide to Scientific Writing & Research*. - [Tan S. M. Amelia](#), 2020. 190 p. [Електронний ресурс] Режим доступу: [https://play.google.com/store/books/details/From\\_Research\\_to\\_Dissemination\\_of\\_Discovery\\_E\\_Book](https://play.google.com/store/books/details/From_Research_to_Dissemination_of_Discovery_E_Book)
23. Joubert Lynette, Webber Martin. *The Routledge Handbook of Social Work Practice Research*. London : Routledge. 2022. 524 p.
24. Klein Christoph, Ettinger Ulrich. *Eye Movement Research: An Introduction to its Scientific Foundations and Applications* - Springer New York, 2019. p. 368
25. Kothari C.R., Garg Gaurav. *Research Methodology: Methods And Techniques*. New Delhi: New Age International Publishers, 2019. 480 p.
26. Pollack [Walter](#). *Über Die Philosophischen Grundlagen Der Wissenschaftlichen Forschung, ALS Beitrag Zu Einer Methodenpolitik (Classic Reprint)*. London: Fb&c Limited, 2018. 164 S.
27. Spencer [Stephen](#). *Visual Research Methods in the Social Sciences: Awakening Visions*. London : Routledge. 2022. 372 p.
28. Seligman Ross A., Mitchell Lindsay A. *Student Guide to Writing an Undergraduate Psychology Honors Thesis*. London : Routledge. 2022. 94 p.
29. *Single Case Research Methodology. Applications in Special Education and Behavioral Sciences*. Edited By Jennifer R. Ledford, David L. Gast. New York, 2018. 436 p. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://doi.org/10.4324/9781315150666>
30. Walliman Nicholas. *Research methods. The Basics*. NY: Routledge, 2018. 280 p.